

Лариса КОБУТА

ПРЕСОВІ ВИДАННЯ ЗУНР: СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ІДЕОЛОГІЯ ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ

Проаналізовано специфіку розвитку української преси в період становлення ЗУНР, подано характеристику типології газетних видань, їх ідейної спрямованості.

Ключові слова: газета, ЗУНР, преса, редакційна політика.

Функціонування української преси часів Західно-Української Народної Республіки є однією з актуальних дослідницьких проблем, до якої неодноразово звертаються науковці в ході проведення відповідних тематичних наукових конференцій. Така заінтересованість цілком зрозуміла, з огляду на той факт, що за комуністичних часів абсолютна більшість тогочасних пресових видань, підшивки чи примірники яких зберігалися у спецфондах архівів та бібліотек, були недоступні науковцям та зацікавленим громадянам в силу своєрідного підходу до тематики ЗУНР з боку офіційної радянської науки та правлячого режиму. Започатковане у 1993 році наукове обговорення даного питання уже має певну традицію, хоч вона, як свідчать більшість публікацій, майже не виходить за рамки джерелознавчого напрямку¹. Але якщо притаманні для початку 1990-х років вступні звороти ряду публікацій на зразок “преса ЗУНР є важливим, але маловивченим історичним джерелом”, або ж “... досі “білою плямою” в нашій журналістиці залишається зокрема преса ЗУНР” мали певну логіку вживання задля актуалізації наукової уваги, (об’єктивно, бібліографічна праця діаспорного автора Є. Місила² тоді ще залишалася малодоступним виданням), то сьогодні, внаслідок достатньо інтенсивної праці в цьому напрямі багатьох вітчизняних дослідників, залучення в науковий обіг і використання пресових видань часів ЗУНР є важливою складовою дослідницького інструментарію.

Якщо обмежитися виключно джерелознавчим аспектом зазначеної проблеми, то інформаційно-описовий матеріал, із відповідною кількісною і тематичною класифікацією періодичних видань зацікавлений читач може знайти в ряді історико-бібліографічних публікацій співробітників львівського Науково-дослідного центру періодики³. Серйозний джерелознавчий аналіз змісту преси в контексті відображення процесів державотворення в ЗУНР здійснено у спеціальному науковому дослідженні прикарпатського науковця В. Великочого⁴. Як історичне джерело достатньо широко представлені матеріали преси в працях таких відомих дослідників історії ЗУНР як М. Литвин, С. Макарчук, Б. Тищик, В. Кульчицький, у тематичних працях С. Горевалова, М. Кугутяка⁵, у комплексній колективній монографії прикарпатських науковців під керівництвом О. Карпенка⁶. Зрештою, професор О. Карпенко

став ініціатором підготовки, укладачем та відповідальним редактором ґрунтового п'ятитомного збірника документів та матеріалів з історії ЗУНР, значна частина яких почерпнута із періодичних видань часів республіки⁷. Тому наша увага зосереджена на аналізі особливостей організації та функціонування української періодики в ЗУНР, узагальненні тематичної та ідеологічної спрямованості часописів. Зважаючи на достатню розробленість бібліографічно-довідкової частини порушеної проблеми, у даній роботі були використані газетні матеріали тогочасних пресових видань, що знаходяться у фондах Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника, Центрального державного історичного архіву у Львові та Державного архіву Івано-Франківської області, а також матеріали та узагальнення праць М. Галушко, О. Дроздовської, О. Карпенка, М. Кугутяка, Є. Місила, М. Романюка та ін.

Постання молоді західноукраїнської республіки спричинило суттєві зміни в тогочасній інформаційній політиці, спрямованій на забезпечення безпосередніх функціональних завдань преси – інформування споживача, в даному випадку, українського читача. Революційні переміни на західноукраїнських землях сприяли становленню української журналістики в нових державницьких умовах існування. Практично зникла традиційна для австрійської державної практики цензура. Демократизація суспільного життя сприяла поширенню свободи слова та друку. Постанова української державності вивело на суспільну арену десятки нових українських часописів, що стали відображенням глибинного зламу української суспільної свідомості за надзвичайно короткий період. Участь у формуванні нової української газетної періодики взяли політичні та громадські діячі, літератори та науковці, представники молоді та студентства, українські військовики, стаючи редакторами, авторами публікацій, дописувачами газет тощо. Все це в комплексі знайшло своє відображення в кількісних та якісних показниках української періодики.

До постанови ЗУНР традиційним центром української журналістики та видання української преси був Львів. Листопадові події 1918 р. у Східній Галичині викликали появу понад півсотні нових українських видань у багатьох повітових центрах. Зрозуміло, що заснування повітових часописів було обумовлене значними труднощами організаційного і матеріального характеру. Однак їхня конечність диктувалася суспільними потребами, прагненням подолати інформаційний голод, забезпечити можливості інформування населення щодо найважливіших подій і процесів з життя республіки, України, зарубіжних країн. Це стосувалося не тільки запитів органів управління та мешканців великих повітових центрів з більш менш розвиненою соціальною інфраструктурою, але й дрібних провінційних містечок з домінуючим переважаанням селянського населення. Наводимо достатньо симптоматичний для такого стану потреб приклад аргументації на користь появи нового часопису, використаний редакцією газети «Надністрянські Вісти» – спільного друкованого органу кількох українських державних повітових комісаріатів – в Самборі, Старім Самборі, Турці, а згодом ще й в Рудках і Мостиськах. У ній заявлялося: «Преса, що для людини ХХ століття стала таким хлібом насущним, без якого обійтися годі, до нас не доходить. Одне або друге число якої часописі, що дістанеться випадково до нашого міста, не в силі заспокоїти пресового голоду. Тому й не диво, що між нашою суспільністю попираються найбезглуздіші поголоски, що затемнюють ясний погляд на положення, та викликають або непотрібну

паніку, або безпідставні надії, яких під теперішню хвилю не повинно бути”⁸. Таким чином чітко означувалося не тільки функціональне призначення преси, але й її суспільна важливість та конечність.

Якщо говорити про кількісні показники української періодики означеного періоду, то загалом цифра коливається в межах шести десятків. Послугуючись даними газети “Републіка” від 2 лютого 1919 року заявлялося про 23 діючі на той час видання⁹. За підрахунками сучасних вітчизняних дослідників впродовж короткого часу існування ЗУНР у центрах виходило сорок друкованих видань. Найбільше повітових українських часописів з’явилося у Перемишлі – 11, у Коломиї – 7, Дрогобичі – 3; по 2 видання – у Золочеві, Косові, Стрию, Товмачі, Чорткові; по одній газеті у Бережанах, Борщеві, Жовкві, Збаражі, Калуші, Кам’янці-Струмилівій, Рудках, Самборі, Сокалі¹⁰. До цього слід додати ще майже два десятки видань, пов’язаних з містами – тимчасовими столицями держави: Львовом, Тернополем, Станиславом. Діаспорний дослідник Є. Місило наводить перелік української періодики періоду ЗУНР із 63 видань, зараховуючи сюди і військову пресу Української Галицької Армії під час перебування на Великій Україні у 1919–1920 роках¹¹.

Загально визнаними особливостями тогочасної української преси вважають обумовлену воєнним часом коротку тривалість існування, а також патріотичну спрямованість переважаючої кількості видань, що полягала у державницькій позиції та прагненні забезпечити інформаційну підтримку власній державі. Достатньо промовисто про це вказувалося у статті часопису “Републіка”, підписаній криптонімом К.І. (найімовірніше – Іваном Кревецьким, редактором названого часопису), в якій подавалася коротка характеристика (перегляд) української преси. Автор відзначав специфіку тогочасного її стану: “... значна частина преси сеї – ефемериди, які після короткого чи довшого існування кінчать своє життя; та на місце їх появляються нові й у нових місцевостях – так, що нині кожде майже більше місто Галичини має свій друкований орган”, підкреслюючи, що в ідеологічному плані ці видання стоять “... на становищі передовсім української державности, підпорядковуючи їй всі інші справи”¹². Аналіз внутрішнього змісту газетних матеріалів багатьох видань в основному підтверджує висловлені оцінки.

Провідне місце серед української преси займали видання державних органів ЗУНР – Української національної ради та Державного секретаріату. Це не були виключно офіційні газети в сучасному тлумаченні цього поняття, як правило, місію репрезентанта урядової інформації брали на себе уже існуючі або ж утворені газетні видання з широким редакційним діапазоном. У жовтні–листопаді 1918 року фактичним рупором діяльності державних органів новопосталої держави стала загальноукраїнська щоденна львівська газета “Діло” (головний редактор Василь Панейко). Вона стала провідним українським часописом, на сторінках якого висвітлювалися питання утворення УНРади, проголошення на західноукраїнських землях Української держави, подавалася інформація про перші засідання УНРади, створення Державного Секретаріату, прийняття Тимчасового основного закону ЗУНР, інших законодавчих актів. В газеті від 1 листопада 1918 р. були опубліковані відозви УНРади “До населення Львова” та “Український народі”, в яких повідомлялося про взяття влади у місті та Східній Галичині в руки українців, 5 листопада – звернення УНРади “Українській Народі” з викладом програмних засад щодо

будівництва держави, 6 листопада звернення УНРади “Українські вояки” щодо збройного захисту молоді республіки та формування української армії.

Після захоплення Львова поляками місцем перебування урядових органів ЗУНР стали міста Тернопіль (грудень 1918 р.) та Станиславів (січень–травень 1919 р.). У Тернополі функції урядових часописів взяли на себе тернопільські газети “Голос Поділля” (грудень 1918 р., головний редактор Лонгин Цегельський), “Український Голос” (листопад 1918 р. – травень 1919 р., головні редактори: Лонгин Цегельський, Петро Карманський, Микола Малицький. Із травня по липень 1919 р газета “Український Голос” виходила під назвою “Українські Вісті”, редактори Федір Булат, Микола Малицький, Петро Карманський. Після переїзду керівництва республіки до Станиславова було засновано новий пресовий орган – “Републіка”, який виходив з лютого по травень 1919р., головний редактор Іван Кревецький. Після втрати Станиславова офіційні матеріали друкувалися у тижневику “Галицький Голос”, що видавався урядом ЗУНР у червні–липні 1919 р.

Якщо коротко охарактеризувати зміст та тематичну спрямованість цих видань, то в них найповніше на той час була відображена державотворча, політична, законодавча, адміністративна, організаційна діяльність УНРади, Державного секретаріату ЗУНР, окремих секретаріатів. Газета “Републіка” від 2 лютого 1919 р. подала великий репортаж про свято Злуки 22 січня 1919 р. в Києві з публікацією офіційних документів про об’єднання двох українських республік. Поряд із документами та матеріалами офіційного характеру, в часописах друкувалися матеріали про становище в республіці, новини з Наддніпрянщини, міжнародні події. На сторінках офіційних видань автори статей зачіпали проблемні теми економічного, соціального, національно-культурного, міжнаціонального спрямування, практичної діяльності місцевих органів управління, розвитку освіти, культури, суспільно-політичного та громадського життя. Частина інформаційних матеріалів з посиланням на Українську телеграфну агенцію та Українське пресове бюро передруковувалися в урядових та в повітових часописах. Після окупації Східної Галичини польськими військами та виїзду уряду ЗУНР за кордон, урядовим органом стала газета “Український Прапор”, головний редактор Павло Лисяк, пізніше Іван Німчук, що видавалася у 1919–1922 рр. у Відні, а протягом першої половини 1923 р. – у Берліні.

Окрім періодичної преси урядом друкувалися офіційні збірники законів та інших нормативних актів, що не мали чіткої періодичності й формувалися за ступенем їхньої розробки та затвердження. Серед них “Збірник законів, розпорядків та обіжників проголошених Державним Секретаріатом Зах. Укр. Нар. Республіки”, вийшов один номер 28 грудня 1918 р., 11 випусків “Вістника державних законів і розпорядків Західної Области Української Народної Республіки”, 8 випусків “Вістника Державного Секретаріату військових справ”, а також “Вістник Державного Секретаріату освіти і віросповідань”, “Вістник Державного Секретаріату шляхів, пошт і телеграфів” та ін.

Починаючи з листопада 1918 року, у багатьох повітових містах як пресові органи місцевих українських повітових рад та повітових комісаріатів, з’явилися українські періодичні видання, що брали на себе функції не тільки офіційного медійного представництва місцевих органів влади, але й вели широку агітаційно-роз’яснювальну роботу за українську державність. Деякі з них, як, наприклад,

сокальський “Голос з-над Бугу”, “Голос Калуша”, жовківська “Україна” стали першими українськими виданнями на території своїх повітів, започатковуючи практику українського газетного видавництва.

Якщо говорити про структуру та зміст офіційних повітових видань, то вони підпорядковувалися двом основним підходам: пропаганді ідеології державотворення та інформування населення про ситуацію в республіці і повіті. Відповідно внутрішня побудова більшості цих видань передбачала обов’язкову наявність офіційного (урядового) блоку новин про діяльність або ухвалені документи державної і місцевої влади, а також матеріали про суспільно-політичні і економічні проблеми краю, становище на українсько-польському фронті, міжнародні події тощо. За таким принципом виходили газети “Бережанський Вістник”, “Борщівський Голос”, “Збаражське Слово”, “Надністрянські Вісти”, “Станіславівський Голос”, “Товмаські Вісти”, “Урядові Вісти Косівського повіту”. Ряд часописів – “Тромадська Думка” (Рудки), “Дрогобицький Листок”, “Покутський Вістник” (Коломия), “Стрийський Вістник” віддавали частину газетної площі для публікації літературних, культурницько-просвітницьких творів. Серед авторів газетних матеріалів та дописувачів повітових часописів були А. Аліськевич, Б. Заклинський, І. Макух, О. Назарук, С. Петлюра, М. Підгірянка, А. Шмигельський та ін. Характерною рисою діяльності більшості редакційних колективів стала безпосередня чи опосередкована участь в їхній роботі представників влади, які виступали в ролі редакторів, видавців, активних дописувачів тощо. Повітова преса сприяла професійному становленню плеяди українських редакторів та журналістів, серед яких варто виокремити Ярослава Біленького, Михайла Західного, Івана Калиновича, Андрія Микитяка, Ярослава Навчука, Остапа Павліва, Івана Роздольського, Івана Ставничого, Тимофія Старуха, Михайла Струтинського та ін. Повітові часописи відіграли важливу роль у забезпеченні інформаційної комунікації між державними органами ЗУНР та населенням, вихованні українського громадянства у дусі відданості та жертвовності державницькій справі.

Окрему групу друківаних періодичних та неперіодичних видань склала війська преса Української галицької армії, що стала фактичним продовженням традицій стрілецької преси Українських січових стрільців. Флагманом військової журналістики вважалася газета “Стрілець”, перший номер якої вийшов 1 січня 1919 року у Тернополі за редакцією В. Пачовського. Її ідеологічне призначення – “часопис для українського війська”, визначило характер як редакційної політики та публікацій, так і специфіку випуску наступних номерів. Редакція не мала постійного місця і, по суті, пересувалася разом із військом, ділячи з ним і радість військових перемог і гіркоту поразок. Місцями видання чергових випусків “Стрільця” (всього на території ЗУНР їх вийшло 47 номерів) стали Станіславів, Стрий, Борщів, Кам’янець-Подільський. Із переїздом на Надніпрянщину видання змінило назву на “Український стрілець”, а пізніше, у 1920 році, із переходом частини галицьких вояків до ЧУГА отримало нову достатньо символічну назву “Перелом”. Там же, у Балті появився ще один часопис ЧУГА “Стрілецька Вістка”.

Із листопада 1918 р. почав видаватися часопис “Золочівське Слово” – видання окружної військової команди у Золочеві. Його редакторами були М. Біляч, згодом М.Голубець, всього вийшло 49 номерів.

У Коломиї взимку 1918–1919 рр. виходили часопис для українських воїнів “У.С.С.” за редакцією А. Баб’юка (М. Ірчана) та інформаційний щоденник коломийської філії Інформаційного бюро Директорії УНР “Новини”. Із середини березня 1919 р. в м. Кам’янка-Струмилова за ініціативи Володимира Старосольського почала виходити газета І Галицького корпусу УГА “Козацький голос”, до часу переходу через Збруч вийшло 24 номери. Цей та інші часописи не лише друкували офіційні розпорядження, накази командування, але й матеріали високого патріотичного та громадянського звучання. Окрім військових часописів із інформаційно-розпорядчим напрямом редакційної політики видавалися і польові сатиричні листки, газети та журнали, що не мали періодичності, однак залишали помітний слід в серцях та настроях стрільців своїми неординарними жартівливими та сатиричними матеріалами. Серед них варто назвати польовий сатиричний журнал 1-ї бригади УСС “Бомба”, що вийшов на Великдень 1919 р., а також два номери журналу гумору і сатири “Самохотник”, що готувався до друку та редагувався за участю М. Утрина-Безгрішного, А. Лотоцького, ілюструвався О. Куриласом і Л. Лепким. Після переходу УГА через Збруч журнал змінив назву на “Республіканський самохотник”.

Уже в часи перебування галичан в ЧУГА у 1920 році було видано кілька номерів газети “Червоний стрілець” і “Червоний У.С.С.”. Для тих галицьких військовиків, які попали в польський полон, були інтерновані і знаходилися у відповідних таборах для утримання колишніх військовиків у Німецькому Яблонному у 1920-21 роках видалися двотижневик “Український Стрілець”, та ілюстрований двотижневик “Український скиталець”.

Окрім офіційних та військових газетних видань в часи ЗУНР виникали і друковані органи політичних партій та громадських інституцій, що спрямовували свою редакційну роботу та інформаційні потоки на широкі маси українського населення з метою його політичної та суспільної активізації, мобілізації сил і ресурсів на підтримку української справи й будівництво молодої республіки. Серед них ряд часописів певної політичної спрямованості: тижневики Української радикальної партії “Громадський Голос” (Коломия, 1919 р.) і “Народ” (Станіславів, 1919 р.), місячник Української селянської партії “Чортківський Вістник”, часописи УСДП “Воля” (Станіславів, 1919 р.), “Наш Голос” (Перемишль, 1919 р.) і одноденка “Червоний Прапор” (Перемишль, 1919 р.), тижневики УНТП “Український Голос” (Перемишль, 1919-32 р.) та “Свобода” (Станіславів, 1919 р.).

Окремо слід відзначити видання, що впродовж попередніх років визначали політичне та національне обличчя української журналістики газети “Діло” та “Українське Слово” і часопис УСДП “Вперед”. З перших днів проголошення західноукраїнської державності вони чітко задекларували державницькі позиції, присвячуючи свої сторінки розгляду актуальних проблем українського життя: розбудові державних інститутів, визначення основних напрямків внутрішньої та зовнішньої політики, перспективі об’єднання двох українських республік, місцю і ролі партійних структур в державотворчих процесах. Із захопленням поляками Львова у листопаді 1918 р. випуск “Діла” і “Українського Слова” був припинений. Газета УСДП “Вперед” залишилася єдиною українською газетою, видання якої було дозволено польською військовою владою Львова, хоча редакційна політика

контролювалася польською стороною. Зрештою, у лютому 1919 р. випуск газети теж було призупинено.

На території, підконтрольній ЗУНР виходили також соціал-демократичний тижневик “Воля” (Станіславів, квітень–травень 1919 р.), революційно-демократичний тижневик “Републіканець” (Станіславів, січень–червень 1919 р.). Останнє видання за редакцією Д. Дем’янчука та О. Устияновича представляло опозиційний до політики урядових сил ЗУНР Селянсько-робітничий союз і стояло на ідеологічних позиціях “Україна без хлопа і пана” та “земля належить до селян, фабрика до робітника”. В ньому містилося чимало критичних матеріалів на адресу провідників ЗУНР, звучали заклики до робітників і селян про перебудову суспільного життя на основах революційних соціалістичних ідей.

Достатньо самостійну лінію редакційної політики займала і щоденна станіславівська газета “Нове Життя”, яка видавалася впродовж перших чотирьох місяців 1919 р. Її редакторами були Л. Рудий, пізніше І. Чепіга, до редакційного комітету і, відповідно, автури, входили Р. Заклинський, М. Євшан (М. Федюшко), М. Ковалевський, В. Пачовський, М. Шаповал. Газета зачіпала широкий спектр суспільних проблем, критикувала негаразди в державному управлінні республіки, звертала увагу на негативні прояви спекуляції, хабарництва, службових зловживань. Зрештою, за гостру критику зовнішньої політики керівництва ЗОУНР, за розпорядженням Державного секретаріату внутрішніх справ, 24 квітня 1919 р. газета була закрита, а редакційний комітет заарештований. Це був чи не єдиний випадок гострої реакції владних інститутів ЗУНР на журналістську критику.

В цілому ж позиція більшості українських пресових видань була достатньо лояльною до влади, що не в останню чергу обумовлювалося складною ситуацією як в середині держави, так і на українсько-польському фронті. Тому наявність нехай недосконалих, але діючих газет було важливим ресурсом інформаційної політики уряду стосовно своїх громадян. Зрозуміло, що в умовах військового протистояння, економічної та соціальної розрухи видання української преси мало спорадичний, нерегулярний характер. Однак, за свідченнями багатьох очевидців та учасників тих подій, газетне слово за своєю сутністю часто було рівнозначним прийняттю відповідальних політичних чи військових рішень, мало вагомий фактор впливу як на громадянство ЗУНР, так і на представників владних структур. Українська преса доби ЗУНР стала важливим явищем, оскільки продемонструвала громадянську зрілість і українського владного провуду, і самого суспільства через газетний формат означувати та обговорювати найважливіші суспільні проблеми.

¹ Див. *Лизанчук В.* Преса ЗУНР: становлення, роль в державотворчих процесах, проблематика газетно-публіцистичних виступів / *В. Лизанчук, І. Крупський* // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західно-Української Народної Республіки, 1-3 листопада 1993 р. Матеріали. – Івано-Франківськ, 1993. – С.100–102; *Танчин І.* Преса ЗУНР як історичне джерело / *І. Танчин* // Міжнародна наукова конференція, присвячена 75-річчю Західно-Української Народної Республіки. 1–3 листопада 1993 р. Матеріали. – Івано-Франківськ, 1993. – С.102–104.

² *Місило Є.* Бібліографія української преси в Польщі (1918–39) і Західно-Українській Народній Республіці (1918–1919). Довідник / *Євген Місило.* – Едмонтон, 1991.

- ³ *Галушко М.* Українські часописи Станіслава. 1879–1944 / М. Галушко. – Львів, 2001; *Дроздовська О.* Українські часописи повітових міст Галичини (1865–1939). Історико-бібліографічне дослідження. Наук. ред.-консультант М.М. Романюк / О. Дроздовська. – Львів, 2001; *Романюк М.М.* Українські часописи Коломиї. 1865–1994. Історико-бібліографічне дослідження / М.М. Романюк, М.В. Галушко. – Львів, 1996.
- ⁴ *Великочий В.С.* Джерела до вивчення державного будівництва в ЗУНР / В.С. Великочий. – Івано-Франківськ, 2003.
- ⁵ *Горевалов С.І.* Українське військо то його преса на завершальному етапі визвольних змагань (1919–1920 рр.) Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. Випуск V. За ред. Романюка М.М. / С.І. Горевалов. – Львів, 1998; *Кугутяк М.В.* Історія української націонал-демократії (1918–1929). Т. 1. / М.В. Кугутяк. – К. – Івано-Франківськ, 2002.
- ⁶ Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923: Історія / [керівник авторського колективу й відповідальний редактор Олександр Карпенко]. – Івано-Франківськ, 2001.
- ⁷ Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали Том 1. Листопадова 1918 р. національно-демократична революція. Проголошення ЗУНР / [укладачі: О. Карпенко, К. Мицан]. – Івано-Франківськ, 2001; Т. 2. Державотворчі Соціально-економічні відносини і визвольні змагання. – Івано-Франківськ, 2005; Т. 3. – Кн. 2. Суспільно-політичні процеси. Національно-культурне відродження. – Івано-Франківськ, 2005.
- ⁸ Від Видавництва // Наддністрянські Вісти. – Ч. 1. – 1918, 16 груд. – С. 1.
- ⁹ *К.І.* Українська преса Західної України // Републіка. – 1919. – Ч. 1. – 2 лютого. – С. 3.
- ¹⁰ *Дроздовська О.* Українські часописи повітових міст Галичини (1865–1939)... – С. 28.
- ¹¹ *Місило С.* Назв. праця... – С. 193–201.
- ¹² *К.І.* Українська преса Західної України // Републіка. – Ч. 1. – 1919, 2 лютого. – С. 3.

Larysa Kobuta. THE ZUNR'S PRESS PUBLICATIONS: PECULIARITIES OF THEIR FUNCTIONING AND THE IDEOLOGY OF THEIR CONTENT

The article analyzes the specificity of the development of the Ukrainian press in the ZUNR. It provides description of the newspaper publications' typology and their ideological orientation.

Key words: newspaper, the ZUNR, press, editorial policy.